

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedija v „Katal. Tiskar“ Koptarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefón-štev. 74.

Štev. 59.

V Ljubljani, v ponedeljek 13. marca 1899.

Letnik XXVII.

Kmetijsko združništvo drugod in pri nas.

(Dalje.)

Nič manj znamenit je vspeh zadrug v izpečavanju oziroma prodajanju kmetijskih pridelkov združnikov. Jasno je, da je delovanje zadrug v tem oziru že dokaj težavnejše od nakupovanja, ker pri tem je treba poiskati pošteno firmo, s katero se dogovori cena za blago. Pri prodaji pa je treba večje strokovne izobrazbe in skušenosti, ker tu se ravna, da se različno vposlano blago združnikov ne le za trg primerno pripravi, ampak da se tudi pravično glede njegove kvalitete oceni, da se vsakemu toliko da, kolikor je njegovo blago vredno. Vzlic mnogobrojnim težavam pa so napravili že mnogo zadrug, katere se bavijo s prodajo: žita, sadja, živine, vina, kuretnine, jaje, lesa itd. Takih zadrug deluje sedaj v Nemčiji že 484. Vendar je znan izkaz le od 41 takih zadrug, katere so v l. 1896 prodale pridelkov za 4.295.640 mark.

Najbolj razvite so pa po Nemčiji mlekarne zadrug, katere so dokaj pripomogle k zboljšanju blaga, masla in sira, k zvišanju cene za to blago in prihranitvi dotičnega izdelovanja na domu, ker ni vse isti trošek, če moram sir v malem izdelavati, ali če ga isti sirar veliko izdelava. Osobito velik pa je napredek z nabavo mlečnih centrifug, s katerimi se pospešuje posnemanje mleka in se doseže vedno sladka smetana. Nahaja se mlekarne zadrug v Nemčiji že nad 2000!

Za 562 mlekarne zadrug je znan izkaz o njih delovanju.

V l. 1896. podelale so te zadrug 673.154.096 litrov mleka v vrednosti 41 in pol milijona mark. Račun izkazuje, da znašajo troški za opravo mlekarne na liter mleka 1 vinar, ali pol solda, kar se sme imenovati vgodno.

Lotili so se tudi naprav žitnih skladišč, po katerih se nadejajo, da bodo zamogli omejiti

spekulacijo na žitnih borzah. Tudi v tem je pruska državna vlada ravnala pravilno in za ustanovitev žitnih skladišč odločila državno podporo v znesku 5 milijonov mark in ob enem je bil sklenjen poseben zakon, kojega je vlada v temeljevala s sledečimi razlogi: Kot vzrok za padanje žitnih cen se navaja ne le velika konkurenca žita, ki prihaja iz prekomorskih pokrajin, ampak še največ to, da imajo shranjene velike množine žita veliki žitni spekulanti. Da se temu odpomore, osnovati je žitnih skladišč in zadrug za skupno oskrbovanje skladišč.

Ta skladišča so še le v snovanju. Vendar je znano iz uradnih poročil o vspehu prvih skladišč, da je zadruga v Lößbau na Saksonskem izplačala kmetom združnikom za cent pšenice $9\frac{3}{4}$ mark, ko je isto blago imelo na javnem žitnem trgu le $8\frac{3}{4}$ mark. Od zadrug v Kölnu je znano, da se je nje posredovanju zahvaliti, da so združniki dobili za seno namesto navadne tržne cene 2-7 mark, pa 3-4 mark; prav tako so izkupili za cent ovs 60 vinarjev več, kakor mu je bila cena na javnem trgu.

Vse hvale vredno je postopanje bavarske vlade, katera za združna žitna skladišča veliko stori s tem, da vojno ministerstvo skoro vso potreščino na žitu kupuje od zadrug in vojaški oskrbniki imajo nalog direktno iti do kmetijskih zadrug in od njih pokupiti žito in seno. Iz uradnih podatkov bavarskega vojnega ministerstva je razvidno, da je vojna uprava od kmetijskih zadrug kupila v l. 1897. od cele svoje potreščine:

66% pšenice, 23% rži, 34% ovs, 87% sena in 76% slame.

Postopanje bavarskega vojnega ministerstva je toliko pomenljivo, da hočem kratko o njem govoriti z željo, da bi tudi v Avstriji naša vojna oblast jednako ravnala!

Poprej je bavarska vojna uprava navadno pokrivala potreščino na žitu za vojaštvo potom javnih razpisov dobave žita. Toda že leta 1887 je

razglasila, da zamorejo kmetovalci direktno ponuditi vojni upravi tudi manjše množine žita in vojno ministerstvo je celo naročilo vojaškimi oskrbnictvom, da morajo obrniti se z okrožnicami na kmetijske zadrug in občinska županstva z vabilom, da naj žito če tudi v manjši množini naravnost pripeljejo v vojaško skladišče, kjer se jim bo po navadni tržni ceni takoj izplačalo. Naročilo je vojno ministerstvo celo, izposojevati kmetovalcem žaklje in dajati jim predplačila, oziroma da oskrbnictvo poravnava voznino na železnici, ako dotični kmetovalec ni mogel poravnati sam voznine. Prav tako imajo skrbeti za privoznike, ki od kolodvora v vojaško skladišče pripeljejo žito in se izplačajo za voznino od vojaškega oskrbnictva. Došel je celo ukaz, da morajo oskrbnictva vzeti tudi žito, katero nima predpisane normalne teže, če je le sicer čisto in lepo, ker se tako potem pomeša med težko žito, tako da pomešano zadosti normirani teži. V minoletem letu je ministerstvo celo odredilo, da gredo vojaški provijantni oskrbniki, ako se zglasé združeni kmetovalci in stavijo ponudbo, v dotični kraj, tam pregledajo ponujano, od kmetovalcev nabrano blago, in ako ugaja, da tam izplačajo kupnino in za prevoz do vojaškega skladišča sami skrbé.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. marca.

Vlada in jezikovno vprašanje. Češko in nemško časopise se te dni zelo obširno peča z rešitvijo jezikovnega vprašanja na Češkem ter po svoje komentuje razne vladne korake v tem oziru. Nezadovoljni so z najnovejšo mislijo ministerskega predsednika radikalni elementi obeh strank, pred vsem seveda supraradikalna Schönererjanska klika. Ob jednom očitajo vladi, da je po nekem tajnem potu zvedela za narodno-politične zahteve nemških opozicijskih strank, na

Liline so bile nebo nad vsemi solničnimi prazniki, katere je bil Niels Graff praznoval.

Toda narava, ki je rodila njuno ljubezen, je vzela nazaj svoje darilo. Njuni čuti so narastli z zelenečim gozdom in so oveneli z orumenelim listjem. In težki oblaki so se privlekli usodno nad Niels Graffa — ni imel časa, da bi poljuboval in ljubimkal — in gospa Lily je zahtevala preveč, zahtevala je uljudnost, njegovo pozornost. Dobil je časi bolj skromno, bolj naravno ljubezo, ki je bila vsak čas pripravljena, da ga opijani in ga omami, da pozabi skrbi življenja.

In zdaj, ko jo je videl pred seboj v debelem plašču, obraz skrit v temnem ovratniku, se mu je vzbudila njegova stara ljubezen. In kakor oni zimski večer pred jednim letom so sedeli zopet pri zlatih čašah skupaj, Alf in Niels in gospa Lily. Še vsi so se spominjali onega sestanka ter govorili o njem.

In zgodilo se je isto, kar se je zgodilo pred letom in kar se je potem tolikokrat zgodilo.

(Dalje sledi.)

LISTEK.

Sodnji dan.

Spisal J. Joergensen.

(Dalje.)

Doli ob pristanu pa je pljuskala in šuštelala črna voda. Pljuska in vršalo je in zdaj se je zdelo, kakor bi se nekdo tam doli smejal, zdaj kakor bi nekdo poljubljaj, zdaj zopet, kakor bi tam doli nekdo plakal.

In Niels Graff je poslušal šumljanje vode, vabeče ga v večni mir in v blaženo ničevost. In za hip se mu je zdelo, kakor bi ga klicala njegova usoda in mu ponujala mir.

Toda premočno je bilo srce v njegovih prsih, in preveč je kipela kri v žilah njegovih, in čutil je, da bi smrt v črni vodi ne utešila njegove žeje po sreči. Odtrgal se je od tam, šel dalje, streznil se, kolikor je mogel. Z glavo po koncu je stopal po veliki, svetli, z asfaltom potlakani cesti. In ko

je srečal vredniškega tajnika svojega lista, ki je hitel domu večerjat, ga je Niels pozdravil s prezirljivim nasmehom — kakor mož, ki je dovršil svoje delo in se vrača s polnimi žepi.

Niels Graff je srečaval vse tiste, ki oživljajo zvečer velike, razsvetljene ceste — nališpane devojke, lepo oblečene, blede gospode, in vsak obraz ga je zabolel. Kajti na vsakem je bilo zapisano, da je bog sveta zlato, pravi, jedini bog in da ni nič preplemenitega, nič predragega, nič prelepega, da bi se ne darovalo na njegovem altarju. —

Niels Graff je stal pred gostilno, katere sta on in Alf navadno obiskovala. Hipoma je začutil glad in žejo in naglo vstopil. Spiti je hotel kozarec vina in pomočiti vanj par koscev kruha.

Vstopil je — in opazil Alfa z gospo Lily Linden.

Dà, gospa Lily Linden — katere že toliko časa ni videl.

Pomlad je združila njune ustnice, in poletje razevelo njuno ljubezen v bujno cvetje. Modre oči

katere se je pri svojem načrtu deloma ozirala. — To vest dunajski uradni list odločno dementuje in pravi, da je bila vlada že pred zadnjim sestankom nemških zaupnikov poučena o glavnih težnjah nemškega naroda, o programu, sklenjenem na zadnjem zaupnem shodu, pa da še dosedaj ni obveščena. Pot, katero je nastopila v svrhu rešitve narodnostnega vprašanja, mora ugajati vsem zmernim in trezno mislečim krogom, kajti nastojlo jo je ministerstvo, kateremu načeluje dolgoletni načelnik državne uprave na Češkem, ki dobro pozna ondotne razmere. Z načrtom, pravi vladni list, mora biti zadovoljen vsak, ki resno želi miru mej obema narodnostima. — Nemška radikalna struja s to vladno izjavo ni zadovoljna in jo posebno boli, da se vlada noče izjaviti o zahtevah združenih nemških opozicijonalcev.

Narodno-politične zahteve nemške opozicije. Dunajski liberalni listi vedo poročati, da so poročila o narodno-političnih zahtevah nemških strank za posamne kronovine po večini že izgotovljena. Referat za Češko in Moravsko je osrednji komisiji že predložen, baron Schwegel je že tudi dovršil svoje poročilo o neznosnih krivicah, ki se gode Nemcem na slovenski zemlji, konečno so tudi Tirolci ter Nemci v Šleziji že sestavili glavne točke svojih zahtev. Neizgotovljeni sta le še poročila o koroških in štajerskih razmerah, najbrže radi tega, ker preti v teh dveh kronovinah nemštvu največja nevarnost. Vendar upa osrednje vodstvo, da bo imelo koncem meseca zbrano vse gradivo, tako da se bodo prve dni aprila že lahko sošli na Dunaju vsi zaupniki nemških opozicijonalnih strank ter na podlagi posamnih poročil sestavili glavno spomenico na vlado, katera spomenica bo veljala ob enem tudi za program zjedinjene opozicije. — Prav častna ta izjava za nemške kulturonošce nikakor ni, da so take »imeditne« stranke še vedno brez pravega programa. No, možje pristno radikalno-nacionalne struje naj bodo le potolaženi, kajti tudi njih najnovejši program ne bo omajal krščansko-slovanske vzajemnosti v Avstriji.

Volilna preosnova za dunajski mestni zastop. Poročali smo že, da je dunajski župan v smislu svoje obljube predložil občinskemu svetu načrt novega občinskega statuta, po katerem se znatno spremeni občinski in volilni red. Načrt župana dr. Luegerja je vzbudil v židovsko-liberalnem taboru mnogo krika in židovski liberalni listi objavljajo kajpada zelo ostre, deloma prav nesramne kritike. Preosnova občinskega statuta morda ne bo obveljala taka, kakor jo je predložil župan, ker bo, kakor se sodi, glede nekaterih točk posegla vmes tudi vlada, vendar se mora o njej vsak trezno misleč človek izreči pohvalno. Najvažnejša določba v načrtu je pred vsem uvedba splošne, jednake in direktne volilne pravice in odprava sedanjih volilnih razredov. S tem je ustrezno dolgoletni želji zastopnikov nižjih slojev, ki so bili dosedaj brez vseh političnih pravic. Splošna volilna pravica je omejena le z določbo, da mora vsak volilec dopolniti 24. leto in pa vsaj pet let bivati v dunajski mestni občini. S to določbo se strinjajo večinoma vsi krogi, toda boje se, da pride potem na krmilo socijalno demokratična stranka, ki se je povodom zadnjih državnozbornih volitev pokazala precej močno. Poslednje je sicer resnično, toda do absolutne večine ji je vkljub temu, razun v dveh okrajih, nedostajalo toliko, da se sedaj še ni bati katastrofe. Konečno ne ugaja nekaterim krogom — o židovskih liberalcih seveda ne govorimo — določba, po kateri je odpravljen cenzus inteligence in posestva, in pravijo, da bo deželni zbor v tem oziru gotovo omilil županov načrt. To se seveda le prerado zgodi pri možeh, ki menijo, da vsled višje stopinje omike ali vsled večjega bogastva uživajo toliko več političnih pravic od navadnega rokodelca, da ne smejo z njim voliti v istem razredu, toda pravični ti nazori nikakor niso, kajti vsak državljani mora imeti jednake politične pravice, ker ima tudi jednake dolžnosti.

Šadovskega afera je že poravnana mirnim potom z oficijelnim obiskom ruskega poslaniškega voditelja pri srbskem zunanjem ministru Gjorgjeviću. Pokazalo se je in vsaj srbska vlada tako trdi, da ni hotela prezirati srbskega poslaništva oziroma ruske vlade, marveč le poslanika šadovskega kot takega, ker je vlada povabila na dvor oba tajnika ruskega poslaništva Mansurova in Ne-

lidova. Poslanik Šadovski je pri raznih prilikah pokazal, da mu je kaj malo mar naklonjenost srbske vlade. S temi pojasnili se je zadovoljil ruski zastopnik in je zadeva rešena s tem, da Šadovskega ne bo več v Belgrad.

Ustava na Krete. Načrt za preosnovo krečanske uprave, kakor ga je izdelala posebna komisija, je narodna skupščina odobrila v celoti. Nadkomisar princ Jurij doposlal je novi krečanski statut v pregled diplomatičnim zastopnikom onih štirih velesil, katerim je izročena usoda otoka Krete. Pod predsedstvom italijanskega zunanjega ministra Canevaro so se včeraj sošli zastopniki Rusije, Anglije in Francije, ki se pečajo s tem vprašanjem. Pri preskušnji gre se samo zato, da v načrtu ni kake določbe, ki bi nasprotovala določbam in dolžnostim napram sultanu ter imenovanim velesilam.

Cerkveni letopis.

Misijon v Kamniku.*)

Prelepo se je vršil naš domači misijon, katerega ste bili v svojem listu že naznanili. Domači misijon, pravimo, ker so ga vodili duhovniki domače dekanije, ki so s tem pokazali, da se pred vsem drže »svojega« dela; dela, ki ga jim odkazuje strogo njih poklic. V tej dveletni dobi, v kateri se ima vsa škofija premisijonirati, bil je naš misijon prvi te vrste; nekak poskus. In reči moramo: šlo je, hvala Bogu, dobro! Gospodje duhovniki — sosedje, delali so res požrtvovalno. Zapustivši svoje domače obile posle, posvetili so se brez kakega zemskega plačila z vsemi močmi ljudem, do katerih nimajo nikakih dolžnosti. Govori njihovi bili so lepi; nekateri pa kar izborni.

Udeležba bila je tudi primeroma velika, zlasti zvečer. Nekaterikrat pa je bila ljudstva tolika sila, da jih do zadnjega kotička natlačena sicer prostorna cerkev ni mogla v sé sprejeti. Udeležilo se je misijona po večini tudi meščanstvo, in — razun najtrših — prejelo sv. zakramente.

Dočim pa je bilo vse, kar je dejansko-krščanskega, polno duševnega veselja in gorečnosti, absentirala se je po svoji večini — z nekaterimi častnimi izjemami, naša »inteligenca«, dasi je bila s prižnice izrečno in uljudno povabljen k govorom, ki so bili zanjo posebe prirejeni. — Nam daje ta prilika povod, da izpregovorimo odkrito besedo o stvari, ki nam je že davno na srcu.

Od nekega gospoda, ki je prišel iz Nemcev med nas Slovence, čuli smo, da se čudi, kako da se izobraženstvo na Kranjskem slabo udeležuje verskih vaj; da je živel med Nemci v kraju, kjer je videl uradnike z ljudstvom vred udeleževati se raznih — ne samo oficijelnih — pobožnosti; da jih je videl n. pr. nekaterikrat v letu pri sv. zakramentih itd. Pri nas so take prikazni — bele vrane. Vse kaže, da gospoda v istini verujejo v ono moderno nezmišl, da je vera samo za neomikane prostake, da vera ni več to, kar v resnici je, namreč večna in absolutna resnica, katerej se imamo klanjati vsi brez razločka, marveč samo nekak surogat omike, ki naj neomikane človeka zadržuje od hudodelstev; ali pa se misli, da se tudi pred Bogom ločimo v prostake in veljake, ki imajo svoje prednosti, kakor na zemlji, da bodo sicer prejeli isto plačilo, ne da bi imeli iste dolžnosti. Oj, prevelike in usodne zmote, v kateri živi moderno razumništvo! Mi ne poznamo takega razločka, zato ne moremo razumeti in ne dosti obžalovati, da hočejo oni, ki so v človeški družbi prvi, v najvitalnejših zadevah biti zadnji.

Jeden izmed inteligence se je pa zadnji dan misijona še posebno »postavila«, idoč pokrit mimo procesije, ne sicer tik Najsvetejšega, pač pa ne daleč od tam. Ako se naša osebna čast napada, lahko molčimo; ko se pa Bog javno zaničuje in ljudstvo pohujšuje, ne bomo molče gledali. Kdor se tako javno pregreši, zasluži javno obsodbo! Menimo, če bi kdo prav nič vere ne imel, moral bi mu vendar najmanjši takt, ko bi ga kaj imel, povedati, da gre respektirati toliko množico, pa bi snel klobuk raz svojo študirano glavo, če ne Bogu, pa vsaj ljudem na ljubo. Tako v svoji smešni oholosti pozabljajo nekateri najnavadnejše dostojnosti veri in verskim pojavom nasproti!

V onih govorih pa se je baš dokazovalo, da prava izobrazba vodi le k tem globočjemu spo-

*) Zaradi pomanjkanja prostora zakasnelo.

znanju Božjemu. In tako je nekdaž bilo: Kjer več razumnistva, ondi globlje versko prepričanje. Das halbe Denken führt zum Teufel, das ganze Denken führt zu Gott, pravi Nемеc tako resolutno kakor resnično! Največji geniji bili so najboljši katoličani. To je povsem naravno; to tudi jedino dosledno. In tako bi tudi še danes bilo, kobi gospoda o verskih rečeh kaj — mislili. Sedaj pa kot debela jesenska megla leži nad moderno družbo verski indiferentizem, katerega ne more prodreti noben žarek božje resnice, ker se o božjih rečeh sploh nič ne misli, ker se misliti in slišati — neče! Ne moreš jim na noben način blizu priti, da bi vsaj jeli misliti. Nečejo videti in srečni so, da ne vidijo! ... Ali pa zaradi tega, če kdo o resnici neče slišati, zanj jenja resnica eksistirati?! Mar solnce ugasne, če kdo meži pred njim, da bi ga ne videl? Solnce sveti, on pa tava v temi; resnica eksistira, pa ga bo sodila, ne rešila! Dejansko-krščansko živeti: moliti, spovedovati se, pridigo poslušati, smatra se za poniževalno, omikaneža moža ne vredno. Ali je res to kaka sramota, resnico iskati, spoznati jo in priznati? Ni li to najprva dolžnost in ob enem najplemenitejše delo človeškega duha?

Ni li mnogo bolj sramotno, ako je človek, ki se šteje izobraženim, brezbrizen, nejasen in nedoločen v najvažnejših zadevah, ki prevzemajo vse človeško bitje? In zopet, če resnico pozna in dolžnosti ve, ve tudi po spoznanju dosledno ravnati, in če resnica zahteva tudi žrtev od človeka, ni li to moža ne vredno?! — In vendar je tako moderno; in ker moderno, zato častno (!) Iz onih višjih krogov pa se razširja to naziranje in to ravnanje — uprav zato, ker velja ta brezmišelnost za »imeditno« — dalje v kroge meščanske, ki postajajo vsled tega versko mrzli in v službi božji popustljivi, in odtod zopet dalje med širše mase ljudstva tja do — gorskih vrhov. In to bo šlo dalje, dokler ne dobimo verne inteligence. Ker pa trde, da se ta moderna bolezen verskega indiferentizma pri sedanjem rodu z najboljšo voljo, kakoršno smo gotovo imeli pri nas, ne da odpraviti, imamo zopet nov konkreten dokaz, kako živo nam je potrebna katoliška gimnazija. Ta nam bo dala zopet razumništva, ki bo v ljudstvu z lastnim dobrim zgledom gojilo versko mišljenje in versko življenje. — Katoliška gimnazija je naš up in naša tolažba, da se bo tudi v tem oziru, če ne kmalu, pa vsaj sčasom zasukalo na bolje.

Obrnimo se od te temne podobe nazaj k jasni in veseli sliki verske navdušenosti. Krona vsej slovesnosti in nov povod ljudskega navdušenja bila je navzočnost premilostnega gospoda knezoškofa, ki je dva dni spovedoval, trikrat pridigoval in zadnji dan vsprejel v Marijino družbo 97 deklet in 37 mladeničev. Ta, mladeniška Marijina družba, nam zato dela toliko veselje, ker ta bo premagala oni terorizem sveta, ki vse boljše čute in vzvišenejšje težnje v mladi duši zatre s svojim zasmehom; oni terorizem, ki proglašja za največjo neumnost mladega človeka: biti pobožen. In ta terorizem se mora umakniti neustrašenemu verskemu izpoznavanju!

Sijajno se je završila lepa slovesnost s procesijo po mestu, ki jo je ob najlepšem vremenu — kakoršno smo imeli sicer vse dni — in ob veliki asistenci vodil Presvetli, noseč presveto Rešnje Telo. Procesije se je udeležila ogromna množica samega vernega ljudstva, ki je na ta način slovesno pokazalo, da ob koncu 19. stoletja, v dobi racijonalizma in naturalizma, v presvetem zakramentu še vedno ponižno spoznava in moli neskončno velikega Boga, pa da se hoče posloviti od preteklega in začeti prihodnje stoletje v oni veri, ki mu je vodnica že nad tisoč let, ter mu je do danes niso iz src izruvale časov sile!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 13. marca.

(Občni zbor katoliškega političnega društva) bo prihodnji četrtek 16. t. m. ob 7. uri v Katoliškem domu. Poleg razgovora o društvenih zadevah govorila bota poslanec vodja Povše o političnem položaju in poslanec profesor dr. Krek o taktiki katoliško narodne stranke proti slovenskemu liberalizmu.

(Deželni zbor kranjski.) Jutri se zopet prične zasedanje deželnega zbora. Na dnevnem redu so: obljuba novega poslanca iz veleposestva g. Ulma, ki je bil izvoljen namestu grofa Auersperga, naznanila deželnega glavarja in razna poročila dež. odbora.

(Presvetli knez in škof mariborski) se je danes odpeljal na Dunaj, kjer se jutri prično posvetovanja škofovskega odbora.

(Osebnosti.) Na graškem vseučilišču je bil danes promoviran doktorjem medicine gosp. drd. Rado Frlan. — Načelnikom postaje v Mariboru je imenovan E. Hauser, višji oficijal v Celju. — V samostanu oo. trapistov v Rajhenburgu je te dni umrl brat Gabrijel, doma iz Lijona na Francoskem. V samostanu je živel jako vzgledno, stregel bolnikom in pokopaval umrle sobrate. Truplo so prepeljali na Francosko — V Gradcu je umrl vladni svetnik Martin Rismaul, rojen 1828 v Letušu pri Brasločah. Služboval je svoj čas tudi pri finančnem ravnateljstvu na Kranjskem.

(Repertoar slovenskega gledališča.) Jutri v torek stopi v slavni Ohnetovi rodbinski drami »Fužinar« pred svoje rojake gospod Ignacij Borštnik, odlični člen zagrebškega kazališča. Slovensko občinstvo pozdravi druzega gosta gotovo najpristronejše, saj mu je ohranilo, v spominu na plodovito delovanje na našem gledališču, še do danes vse svoje gorke simpatije. Gospod Borštnik bo igral ponosnega fužinarja Derblaya, ki je mej njega najlepšimi vlogami. — V četrtek 16. t. mes. se uprizoré četrtič in zadnjič »Rokovnjači«, in sicer na ponovno željo rodoljubov iz Kamnika in okolice, ki se udeležé te predstave v velikem številu. Ker se godi dejanje igre v Kamniku, v Črnem Vrhu in okolici, so »Rokovnjači« za Gorenjce sploh prav posebno zanimivi. Predstava se bo vršila torej na čast milim gostom iz kamniškega okraja in Gorenjske sploh.

(Za volilno pravico v mestni zbor ljubljanski) je včeraj popoldne »Slovensko katoliško delavsko društvo« v Ljubljani priredilo shod pri Ferlincu. Shoda so se mnogobrojno udeležili delavci vseh strok, pa tudi veliko volilcev. Gostinčar je načrtal davke, katere daje mestu delavec s svojimi žulji, zato se je delavcem že večkrat obljubovalo, da se jim dá zastopstvo v mestnem zboru ljubljanskem. Župan Hribar je na nekem shodu pri Ferlincu slovesno obetal, da se delavskim željam ugodí ob cesarjevem jubileju, a ko je v mestnem zboru prišla na vrsto dotična točka, se je morala odstaviti z dnevnega reda. Mi pa ne smemo mirovati! Po vseh delih mesta bomo za svoje pravice sklicavali shode, peticijonirali bomo, dokler se občinski svet ne odloči za pravično preosnovno volilnega reda. Pri občinskih volitvah delovali bomo za take može, ki bodo za naše zahteve odločno nastopili, kar je pa naših volilcev, naj pa na volilnih shodih krepko povzdigujejo svoj glas. Glasilo ljubljanskega magistrata »Slovenski Narod« je trobilo, da ni misliti na preosnovo, kakoršne si želimo, ker bi se s tem širil klerikalizem. Mi ne vprašamo, ali bi se s tem širil »klerikalizem«, ali »liberalizem« ali »socijalna demokracija«, mi hočemo pravice ljudstva, mi hočemo, da se izvrši ljudska volja. (Burno pritrjevanje.) Ne verujemo več nobenim obljubam, ampak delali bomo, da si z delom priborimo, kar je naše. Če bode videl kompaktno zvezane mase, dobiti bode moral tudi ljubljanski magistrat respekt pred nami! — Z velikim navdušenjem je bila nato vsprejeta peticija: »Slovensko katoliško delavsko društvo je na shodu dne 12. t. m. sklenilo na slav. občinski svet sledečo peticijo za spremembo občinskega volilnega reda: Ker nosijo vsi prebivalci mesta bremena, katera jim nakladajo javne mestne potrebščine, sledi iz tega, da morajo imeti tudi vsaj vsi polnoletni možki prebivalci mesta pravico do gospodarstva v občinski upravi. Dosedaj je ogromno število istih izključeno od volilne pravice za mestni svet. In to v kljub temu, da je država dala za državnozbornske volitve nekako občno volilno pravico in da so brez dvojbe delavci tako važen faktor v mestu, da bi brez njih zaostalo javno blagostanje. Vsled tega so tudi tembolj opravičeno zahtevali svojih pravic, katerih jim v današnjem napredku kulture in svobode pač nihče kratiti ne more in ne sme. Zatorej zahteva današnji javni shod slovenskega katoliškega delavskega društva:

Slavni mestni občinski svet skleni, vpeljati občno, direktno in tajno volilno pravico za volitve občinskih svetovalcev. Odpravijo naj se do sedaj obstoječi razredi in se vrede volitve po okrajih. Izključi naj se volitev po pooblastilih, ženske-volilke naj oddajajo glasove osebno z zaupniki.« — Videlo se je, da je delavskim slojem najodločnejša volja resno pobrigati se za ta sklep. Besedilo peticije je bilo soglasno vsprejeto. Govorilo se je tudi marsikaj o mestnem gospodarstvu. Navzoči so bili složni v tem, da ima ljubljanski magistrat preširoko odprta okna in blagajnice. Gosp. Jakopič je ostro prijemal delo pri siljencev, katerega snedajo poštenim delavcem, kar se je pokazalo sosebno v letošnji lepi zimi. K tej točki govorili so razni govorniki ter zahtevali, da se v tem vprašanju storé jedenkrat v obsegu postave skrajni koraki. Gosp. Gostinčar je delavce še povabil, naj pridno pohajajo svoje »Delavsko gledališče« ter mej gromovitimi »Živio«-klici krščanskemu socijalizmu zaključil prepotrebni shod.

(Tretji koncert »Glasbene Matic«) bo v nedeljo, na sv. Jožefa dan, zvečer ob polu 6. uri. Na vsprejeto sta dve cerkveni pesmi Mat. Kastelica na čast Mariji (iz l. 1878) in šest duhovnih pesmi iz XVI. stoletja. Gosp. Matej Hubad je harmonizoval eno Kasteličevo za dvojni zbor, druge za mešani, za moški zbor ali za samospjev. Pele se bodo tudi na novo prirejene narodne pesmi in prvič v Ljubljani gosp. Pahorjev veliki zbor »Domovina«.

(Birmovanje v mariborski škofiji) bode: Dne 3. junija v Vuhredu, 4. junija v Vozenici, 5. pri Sv. Križu, 6. junija pri Sv. Primožu na Pohorju, 7. junija pri Sv. Antonu in 8. v Ribnici na Pohorju. V dekaniji slov. bistriški: Dne 28. maja v Gor. Polskavi, 30. maja v Črešnjevcu, 11. junija Slov. Bistrici, 12. junija pri Sv. Martinu na Pohorju, 13. junija v Tinjah, 14. pri Sv. Venčesu, 15. v Laporju, 16. v Majšpergu, 17. junija v Makolah, 18. v Studenicah in 20. v Poličanah. V konjski dekaniji: Dne 25. junija v Ločah in pri Sv. Jerneju, 26. v Špitaliču in Žičah, 27. v Prihovi, 29. v Konjicah, 1. julija v Stranicah, 2. v Zrečju, 3. pri Sv. Kunigundi, 4. v Skomarju, 30. v Čadramu, 1. avgusta v Keblu. V dekaniji Nova cerkev: 5. julija v Vitanju, 6. pri Sv. Joštu, 8. na Doherni, 9. pri Novi cerkvi, 10. v Črešnjicah, 11. pri Sv. Martinu, 13. v Vojniku.

(Delavsko gledališče.) »Slovenska krščansko-socijalna zveza« v Ljubljani priredi ljudsko predstavo prihodnje nedelje dne 19. marca v veliki dvorani »Katoliškega doma«. Vspored: »Kje je meja?« Izvirna igra v jednom dejanju, spisal S. Ogrinec. — Dva prizora: 1. »Deček in senica«, 2. »Slovenija in nje hčerka Slovenka«. — »Ob materinem godu«. Izvirna otročja igrice v jednom dejanju. — »Nemški ne znajo!« Izvirna igra v jednom dejanju, spisal Jakob Alešovec. — Začetek točno ob 7. uri. — S to predstavo hoče »Zveza« zadostiti najširšim slojem in je radi tega postavila kolikor mogoče nizke cene. Vstopnina: Sedeži 20 kr. Stojišča 10 kr. Sedeži in stojišča se bodo prodajali od srede naprej v prodajalnici pri Štefetu pred škofijo. — Dne 26. t. m. bode »Zveza« predstavljala »Kristusovo trpljenje in smrt«.

(Umrla) je v Novem Mestu gospa Marija Pauserjeva ter bila ob obilnem spremstvu dne 10. t. m. pokopana.

(Domača umetnost.) Kipar gosp. Josip Grošelj v Seleh pri Škofji Loki izklesal je pred kratkim veličasten kip krvav pot potečega Kristusa. Kip je izklesan iz lepega marzanskega marmorja v nadnormalni velikosti. Zveličar kleči ob robati skali s sklenjenimi rokami. Božanski lepo glavo ima povzdignjeno proti nebu; iz obličja, nad katerim se boči visoko čelo, odseva brezmejna žalost. Lasje se vsipljejo v valovitih kodrih na ramena. Lepo izdelani plašč v umetnih gubah pada po krasno modelovanem životu. Cela sestava izvrstno vpliva na gledalca, kateremu takoj stopi oni trenotek pred oči, ko Zveličar prosi svojega nebeškega očeta: »Oče! ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene, vender ne moja, ampak tvoja volja se zgodi.« S tem najnovejšim svojim umotvorom, katerega je gosp. Grošelj izdelal za tuji Wernstadt na severnem Češkem po naročilu ondotnega gospoda dekana, si hode vrli umetnik

tudi v tujini proslavil svoje v domovini že itak znano ime.

(Cerkvena umetnost.) Pasar g. Ivan Kregar v Ljubljani je izdelal za tukajšnje frančiškanske cerkev lep ciborij v renesančnem slogu, dragoceno pozlačen in bogato okrašen. Delo je jako lično in okusno.

(»Jezuit — tat«) to je vrgel zopet predčerašnjim »Slov. Narod« v svet. Kakor poroča »Nova Reforma«, so v Galiciji zaprli le nekega bivšega jezuitskega fratra, ki je ukradel v redovni hiši več denarja.

(Zaplenjeni prašiči.) Pri Kostanjevici je oblastvo zaplenilo nad 200 hrvatskih prašičev, katere so v kljub zaprtiji na meji ljudje utihotapili na Kranjsko.

(Balon.) Včeraj je imelo radovedno ljubljansko prebivalstvo izreden vžitek. — Zrakoplovec Huber se je spustil pod Rožnikom v balonu v zrak, neslo ga je čez Rožnik, kjer se je na drugi strani zopet spustil na zemljo. — Sliši se, da prihodnje nedeljo Huber zopet poskusi svojo srečo z balonom.

(Uboj) Franc Knavs iz Kamenj in Gregor Mole iz Boštanja sta se v Kolenčevi gostilni v Št. Rupertu sprla s Petrom Gradišnikom iz Gabrij ter ga na potu napadla, tako da je 3. t. m. vsled ran umrl.

(Prošnja.) Z Dunaja se nam poroča: Dne 16. m. m. je umrl na Dunaju, kot ste sporočili, rojak stud. phil. Ivan Kunšič. Njegovi tovariši in ožji prijatelji žele mu napraviti primeren spomenik, ki naj bi bil znak spoštovanja do pokojnika in ob jednem svedok slovenske požrtvovalnosti. Obračajo se toraj z uljudno prošnjo do vseh prijateljev pokojnikovih, da bi pripomogli do dostojnega spomenika. Podrobneja pojasnila daje njegov ožji rojak gospod cand. phil. Anton Zupan na Dunaju.

(Tristoletnica.) Danes je 300 let, ko se je rodil blaženi Janez Berchmann, sodobnik svetega Alojzija.

(100.000, 25.000 in 10.000 kron) so glavni dobitki velike jubilejske razstavne loterije. Opozarjamo, da se bodo ti dobitki tudi v gotovini z odtegnjenimi 20% izplačali. Zrebanje je nepreklicljivo 18. marca 899

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 13. marca. K današnjim škofovskim konferencam, ki se višé pod predsedstvom kardinala knezonadškofa Schönborna, je došlo več višjih cerkvenih dostojanstvenikov.

Dunaj, 13. marca. Včerašnja običajna marcjeva slavnost je minula brez posebnih dogodkov. Dvanajst do petnajst tisoč delavcev se je opoldne podalo na osrednje pokopališče, kjer so položili vence na grobove svojih somišljenikov.

Praga, 13. marca. Izvrševalni odbor nemško-češkega liberalnega deželnozbornskega kluba je sklenil predlagati pri današnjem shodu nemško-čeških poslancev, da naj se nemški poslanci ne udeležé deželnozbornskega zasedanja.

Praga, 13. marca. Komunike o včerašnjem zborovanju liberalnih veleposestnikov se odločno izjavlja proti uveljavljenju jezikovnega zakona s pomočjo § 14, češ, da je taka uravnavna jezikovnega vprašanja zelo nevarna. Nadalje graja zlorabo vere v politični borbi in poskuse, uvesti v armado narodno sovraštvo.

Rim, 13. marca. Pod predsedstvom ministra Canevaro se posvetujejo danes poslani Rusije, Francije in Anglije o ustavnem načrtu za Kreto.

Pariz, 13. marca. »Eclair« izjavlja, da je bila zadnja eksplozija v La Goubronu anarhistični čin.

☎ 252 1 2 2 549 ☎

10. marca. Jožefa Slaby, zasebnica, 74 let, Vožarski pot št. 3, kap. — Luka Tavčar, posestnik, 79 let, Dunajska cesta št. 13, plućnica.

V hiralnici:

9. marca. Marijana Mulej, kuharica, 72 let, ostarelost. — Jožef Vadnjak, gostaç, 83 let, ostarelost.

10. marca. Peter Rade, krošnjar, 63 let, šen.

V otroški bolnišnici:

10. marca. Rozalija Plešner, delavca hči, 2 $\frac{1}{4}$ leta, jetika.

V bolnišnici:

8. marca. Lovrenc Škerlj, gostaç, 71 let, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806.2 m., srednji zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebe	Padavina 24. urah
11	9 zvečer	742.6	9.7	brezv.	oblačno	
12	7 zjutraj	743.3	5.1	sl. vzh.	oblačno	0.8
	9 popol.	741.8	12.1	sl. jug	jasno	
12	9 zvečer	742.9	8.4	sl. zan.	del. oblac.	
13	7 zjutraj	744.0	3.6	sl. svzh.	sk. obl.	0.0
	9 popol.	743.1	0.5	m. svzh.	poloblačen	

Srednja temperatura sobote —8.5°, normale: 2.8°.
Srednja temperatura nedelje 8.5°, normale: 3.0°.

Zahvala. 276 1-1

Za prisrčne dokaze ljubeznivega sočutja mej boleznijo in ob smrti našega iskreno ljubljenega, nepozabnega očeta, oziroma deda, pradedu in tasta, gospoda

Luke Tavčar-ja

za mnogobrojno udeležbo pri sprevodu od strani prijateljev in znancev pokojnikovih k njega zadnjemu počitku in za krasne darovane vence izrekamo svojo odkritosrečno, najtoplejšo zahvalo.

Žalujemoči ostali.

V Ljubljani, dne 12. marca 1899.

Zahvala. 274 1-1

Gospodu dr. Josipu Furlan-u, odvetniku v Ljubljani, izrekamo v dokaz našega odkritosrčnega priznanja in hvaležnosti tem potom najtoplejšo zahvalo za ves preobili trud, s katerim nam je rešil 8000 gld. zapuščine, katere ne bi sicer nikdar dobili.

Vrhnika dne 8. marca 1899.

Jerica Cvetnič.
Terezija Kernc.

Fran Tršar st.
Fran Tršar ml.

Zahvala. 277 1-1

Povodom smrti našega nepozabnega očeta

Petra Cigoj

posestnika in cerkvenega ključarja

bilo nam je v veliko uteho, da se je njegov pogreb tako veličastno vršil. Vsem udeležencem se v imeu žalujoče rodbine iskreno zahvaljujem. Posebe še: prečistiti duhovščini domači, iz Ajdovščine in Lokavca, očetom kapucinom od Sv. Križa, gospodom uradnikom iz Ajdovščine, slav. pevskega društva za preganljivo petje. Bog stotero plačaj!

Blagega pokojnika priporočim vsem v spomin in iskreno molitev.

V Šturiji, dne 11. marca 1899.

Edvard Cigoj,
sin.

Izvirek: Giesshühl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko

MATTONIJEVE
GISSHÜBLER
najčistije lužne
KISELINE

najboljše mizne in osve-

v. žujoče pijače, 20 10

preiskušene pri kašlju, vratnih boleznih, želodčnem in mehurnem kataru.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specijalnih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Društvo pogrebne bratovščine sv. Jožefa

bodo imelo

19. sušca 1899, t. j. na praznik sv. Jožefa, popoldan ob 1/5. uri

v šolski sobi tukajšnjega frančiškanskega samostana svoj

letni občni zbor,

h kateremu so vsi moški udje te bratovščine povabljeni.

271 2-1

Odbor.

Lak za sobina tla, dá lesk in bojo v jednej prevlaki ter se kaj hitro suši. Za samouporabo v zalogi pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice. — Vnanja naročila proti povzetju.

Vabilo

na

redni občni zbor

hranilnice in posojilnice v Senožečah,

kateri se bo vršil

v četrtek, 23. t. m., ob 10. uri dopoldne

v hiši deželnega poslanca v Senožečah.

Dnevni red:

1. Nagovor in poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega pregledovalca.
3. Potrjenje računa.
4. Volitev enega računskega pregledovalca.
5. Slučajnosti.

V Senožečah, dne 7. marca 1899.

278 1-1

Načelnništvo.

Žrebanje že v soboto!

1. Glavni dobitek	100.000	kron vred.
2. Glavni dobitek	25.000	" "
3. Glavni dobitek	10.000	" "
- v gotovini z 20% odbitka.

Dunajske srečke à 50 kr.

priporoča 99 13-11

J. C. Mayer, menjalnica v Ljubljani.

Semena

vseh vrst, zanesljivo kaljiva,

priporoča tvrdka 207 8-3

IVAN PERDAN v Ljubljani.

Slovenci,

pristopajte k

„Naši straži“!

Na prodaj je 1000 suhih mecesnovih plohov

1 1/2 in 2 palca debelih

pri Urban Weberja naslednikih v Zalem Logu, p. Železniki Gorenjsko. 257 3-3

Moka

iz mlina Vinko-ta Majdič-a v Kranju

oddaje se po engros-cenah

v plombiranih vrečicah po 10 in 25 kil v prodajalnici

Maksa Domicelj-a

v Ljubljani, na Rimski cesti, vis-à-vis Gorupovim hišam.

Dostavljanje na dom brezplačno.

Plombe originalne mlinske.

Moka oddaje se tudi v vrečah po 50, 85 in 100 kil.

Opozarja se, da priznani izvrstni izdelek prvega domačega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje z izdelki vseh ogerskih mlinov.

259 44-2

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dne do dne po 4 1/2 %.
Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dne 13. marca.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 05 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 „ 95 „
Avstrijska zlata renta 4%	123 „ 10 „
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 „ 10 „
Ogerska zlata renta 4%	119 „ 80 „
Ogerska kronska renta 4%, 200	97 „ 85 „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	918 „ — „
Kreditne delnice, 160 gld.	367 „ 80 „
London vista	120 „ 45 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 „ — „
20 mark	11 „ 79 „
10 frankov (napoleonador)	9 „ 55 1/2 „
Italijanski bankovci	44 „ 10 „
C. kr. cekini	5 „ 66 „

Dne 11. marca.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172 gld. 60 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158 „ — „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	191 „ 50 „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ — „
Tisinske srečke 4%, 100 gld.	141 „ 50 „
Dunavsko vravnave srečke 5%	130 „ 75 „
Dunavsko vravnave posojilo l. 1878	108 „ 75 „
Posojilo goriskega mesta	112 „ — „
4% kranjsko deželno posojilo	98 „ 25 „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 „ 10 „
Priporitetne obveznice državne železnice	— „ — „
„ „ južne železnice 3%	179 „ 50 „
„ „ južne železnice 5%	124 „ 70 „
„ „ dolenskih železnic 4%	99 „ 50 „

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 „ — „
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 „ 40 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	28 „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	85 „ 75 „
St. Genois srečke, 40 gld.	84 „ 75 „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 „ — „
Ljubljanske srečke	24 „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155 „ 50 „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	3425 „ — „
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	— „ — „
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	470 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	65 „ 50 „
Splošna avstrijska stavbinska družba	113 „ 50 „
Montanska družba avstr. plan.	242 „ 25 „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	189 „ — „
Papirnih rubljev 100	127 „ 25 „

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnih.